

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
04 квітня 2025 року**

ОДЕСА

УДК: 159.953:37.015.3:005.963

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №14 від 24 квітня 2025 р.)*

Рецензенти:

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Осіпова Тетяна Юріївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Університету Ушинського

Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю. Одеса : Університет Ушинського, 2025. 511 с.

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю, присвяченої різним психолого-педагогічним аспектам інноваційного потенціалу особистості, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, розвитку креативного мислення під час підготовки здобувачів у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів розвитку креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

КОВАЛЬОВА Тетяна Михайлівна

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК СКЛАДОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Анотація. Встановлено, що розвиток креативності в освітньому процесі сприяє самовизначенню та самореалізації у навчальній і професійній діяльності. Визначено роль креативності у підготовці здобувачів вищої освіти, зокрема, у майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту. Розглянуто сучасні технології навчання, що сприятимуть розвитку навичок креативності у здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня під час вивчення деяких дисциплін зі спеціальності 017 «Фізична культура і спорт».

Ключові слова: креативність, розвиток креативності, здобувачі освіти, фахівці з фізичної культури і спорту, новітні технології, методи навчання.

Актуальність проблеми. У сучасному світі, коли відбуваються глобальні процеси, будь яка держава потребує вдосконалення системи вищої освіти. Наша країна в умовах воєнного та повоєнного стану для відновлення різних галузей та подальшого економічного і соціального розвитку, окрім інших викликів, має зосередитись на підготовці висококваліфікованих кадрів. У формуванні особистості майбутнього фахівця одним з найважливіших аспектів є розвиток креативності. Креативність, поряд із високою кваліфікацією сучасного фахівця, сприятиме його успішній діяльності та підвищить його конкурентоздатність у будь якій галузі і спеціальності [1].

Серед основних завдань закладів вищої освіти є формування і розвиток у майбутніх фахівців такої важливої навички як креативність, не зважаючи на обрану ними спеціальність. Креативність і творча діяльність людини завжди були одними з найважливіших цінностей та є складовою духовно розвиненої особистості і основою для її самореалізації. Креативно налаштовані люди вважаються національним багатством та надбанням країни, тому підготовка здобувачів освіти як особистостей, які будуть ефективними у подальшій професійній діяльності, використовуючи свій творчий потенціал, сприятиме динамічному розвитку суспільства та зростанню якості життя кожного з його членів [2].

Дослідженню креативності в освітньому процесі належать наукові праці таких вчених як А. Міллер, О. Збарська, О. Антонова, Л. А. Бабак, Хоменко-Семенова, М. Дяченко, Т. Коваленко, Т. Кравцова, Н. Ларраз-Рабанос та ін.

Досліджуючи проблему розвитку креативності доцільно розглянути визначення понять «креативність», «творчість» та «креативне мислення».

А. Міллер визначає креативність як навичку «яка сприяє поглибленому навчанню, формує здобувача вищої освіти, готового до професійної діяльності» (Miller, 2013).

М. Дяченко розглядає творчість як «процес людської діяльності, результатом якої є створення якісно нових матеріальних та духовних цінностей, і яка оцінюється за своєю соціальною значущістю, новизною, оригінальністю, неповторністю, унікальністю. Це – вища форма активності та самостійності діяльності людини, її істинна сутність, джерело розвитку і прогресу суспільства» (М. Дяченко, 2016).

А. Бабак та В. Ворожбіт-Горбатюк трактують креативне мислення як «наскрізну соціально значиму і професійну компетентність майбутнього педагогічного працівника, яка передбачає системне знання принципів і підходів творення і реалізації нестандартних рішень в освітньому процесі, уміння формувати нові міждисциплінарні патерни, навички використовувати складність чи труднощі навчально-пізнавальної, науково-дослідницької діяльності як перспективу і умову розвитку» [4]. Н. Ларраз-Рабанос вважає розвиток креативного мислення у студентів дуже важливим для ефективної та високоякісної освіти [5].

Метою дослідження є розвиток креативності у підготовці майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту.

Виклад основного матеріалу. Сфера фізичної культури і спорту є одною з тих, де креативність є важливим компонентом особистості фахівця, будь то керівник спортивної організації, тренер з виду спорту, інструктор або методист з розробки фітнес-програм, тому є необхідною навичкою для ефективної професійної діяльності.

Навички креативності та творчого мислення допоможуть навчитись перетворювати ідеї в реальність, а це сприятиме формуванню в особистості лідерських якостей, що в свою чергу, дозволить вірити у себе, приймати рішення та діяти. Адже лідер – потенційно ефективний фахівець. Тому при підготовці майбутніх професіоналів у галузі фізичної культури і спорту важливим є розвивати у здобувачів освіти вміння втілювати ідеї у реальність, сприяти їх натхненню та розширенню світогляду, формуванню лідерського мислення та впевненості у своїх силах. Все це можливо в умовах сприятливого психологічного середовища та позитивної атмосфери під час освітнього процесу з використанням актуальних методів навчання.

Сучасні підходи до стимулювання креативності в процесі навчання фахівців з фізичної культури і спорту можуть включати такі технології:

1. Використання інтерактивних методів навчання, таких як рольові ігри, кейс-стаді, дискусії, практикуми та групові проекти, що сприяють розвитку креативних навичок.

2. Залучення до навчального процесу новітніх технологій, які дозволяють студентам експериментувати та висловлювати власні ідеї у нестандартний спосіб.

3. Поєднання фізичної активності з творчістю, наприклад, через танці, мистецькі вистави або спортивні ігри, що сприяє розвитку креативності та спортивних навичок одночасно.

4. Формування сприятливого середовища для вираження ідей та думок студентів, розвиток їх потенціалу і стимулювання самовираження.

Застосування вищевказаних технологій на прикладі деяких дисциплін спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» першого (бакалаврського) рівня, таких як «Управління фізичною культурою і спортом», «Спортивно-оздоровчий туризм та туристична діяльність», «Фітнес-технології», «Тренажери у фізичній культурі», демонструє можливості для розвитку креативності у здобувачів освіти.

Для розвитку творчих здібностей майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту необхідним є **використання інтерактивних методів**. Ці методи допомагають залучити студентів до процесу навчання та стимулюють їхню творчість. Деякі ефективні інтерактивні методи, які можна використовувати на зазначених дисциплінах, включають:

- Інтерактивні сесії мозкового штурму: заохочення студентів до вироблення інноваційних ідей і рішень через групові обговорення може допомогти підвищити їхній творчий потенціал.
- Рольові ігри: залучення учнів до рольових вправ може допомогти їм мислити нестандартно та розвивати навички вирішення проблем у веселій та інтерактивній формі.
- Гейміфікація: перетворення навчання на гру може зробити освітній процес більш захоплюючим і мотивувати учнів мислити творчо для досягнення цілей.
- Проектне навчання: призначення проектів, які вимагають від студентів застосування творчих здібностей до проблем реального світу, може допомогти їм розвинути навички творчого мислення, одночасно здобуваючи практичний досвід.

Включаючи ці інтерактивні методи в навчальну програму з дисциплін «Управління фізичною культурою і спортом», «Спортивно-оздоровчий туризм та туристична діяльність» та інші для майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту, можна сприяти розвитку їхніх творчих здібностей і краще підготувати їх до викликів, з якими вони можуть зіткнутися у подальшій професійній діяльності.

Залучення до навчального процесу новітніх технологій має багато переваг. Вони дозволяють студентам експериментувати та висловлювати власні ідеї у нестандартний спосіб, що може покращити їхню творчість та розвинути навички проблемного мислення. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) забезпечить творчий підхід до навчання та дозволить презентувати власні творчі нароби під час опрацювання освітніх компонентів.

Наприклад, можливість використання сучасних технологій, таких як віртуальна реальність (Virtual Reality – VR) або доповнена реальність (Augmented Reality – AR) під час вивчення дисципліни «Тренажери у фізичній культурі» з використанням віртуальних тренажерів і симуляторів, може зробити навчання більш цікавим та ефективним для студентів [3].

Поєднання фізичної активності з творчістю також сприятиме розвитку креативності та спортивних навичок. Наприклад, під час вивчення дисципліни «Фітнес-технології» участь у танцювальних класах чи мистецьких виставах з презентацією різних фітнес-програм може допомогти студентам розвивати свою творчу уяву та виразність, тоді як фізичні вправи та елементи спортивних ігор сприятимуть формуванню фізичної витривалості та координації рухів. Для цього доцільним є проведення майстер-класів з різних фітнес-програм, зокрема, танцювальних або з бойових видів спорту. Такий поєднаний підхід може бути корисним для гармонійного розвитку як розумових, так і фізичних здібностей.

При вивченні будь-яких дисциплін важливо **створити сприятливе середовище для студентів**, щоб вони могли висловлювати свої ідеї та думки, сприяти розвитку їхнього потенціалу та заохочувати самовираження для розвитку творчих професіоналів, орієнтованих на інновації у галузі фізичної культури і спорту. Цього можна досягти, сприяючи відкритому спілкуванню, створюючи платформи для обговорення та обміну, пропонуючи можливості для практичного досвіду, а також охоплюючи різноманітність точок зору та ідей в академічній спільноті. Створення простору для експериментальної діяльності, заохочення співпраці, критичного мислення та навичок вирішення проблем може ще більше сприяти розвитку майбутніх лідерів у сфері фізичної культури і спорту.

Для розвитку креативності у підготовці майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту їй необхідно імплементувати при розробці навчальних програм, включаючи творчі методики навчання, міждисциплінарне та проектне навчання, а також визначаючи критерії оцінки творчих результатів (О. Збарська, 2025). До робочої програми кожного з освітніх компонентів доцільним буде внесення годин для виконання індивідуального творчого завдання, що допоможе майбутнім фахівцям втілювати власні ідеї та проекти [1].

Наведені технології допомагають виховати креативних та інноваційно налаштованих фахівців з фізичної культури і спорту.

Висновки. Розвиток креативності є надзвичайно важливим аспектом підготовки здобувачів вищої освіти. У галузі фізичної культури і спорту креативність дозволяє тренерам та спортсменам знаходити нові підходи до тренувань, розвивати інноваційні методики та стратегії для досягнення кращих результатів. Крім того, креативність сприяє вирішенню проблем у тренувальному процесі та вдосконаленню спортивних технік. Вона дозволяє розвивати у спортсменів гнучкість мислення, здатність швидко адаптуватися до змін та знаходити нестандартні рішення у складних ситуаціях.

Таким чином, розвиток креативності у майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту допомагає підвищити їхню ефективність, розширити можливості для досягнення успіху та сприяє сталому професійному зростанню.

Список використаних джерел:

1. Кравцова Т. О. Розвиток креативності майбутнього фахівця у закладах вищої освіти в умовах воєнного та повоєнного часу / Професійна підготовка майбутніх фахівців у воєнний та повоєнний час: кол. моногр. / наук. ред. Т. В. Окольніча; МОН України, Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка. Дніпро : Середняк Т. К., 2023. С. 247-265. DOI: <https://doi.org/10.36550/978-617-8245-81-8-9>
2. Вовчаста Н., Байрамова О., Чорна Г. Розвиток навичок креативного мислення у здобувачів вищої освіти. Український педагогічний журнал. 2022. №1. С. 87-97. <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/590/520>
3. Єфременко А. М., Колоколов В. О., Позднякова М. М., Пятисоцька С. С. Ігрові технології віртуальної та доповненої реальності в фізичному вихованні: огляд ефективності. Спортивні ігри. № 1(35), 2025. С. 5-15. <https://doi.org/10.15391/si.2025-1>
4. Бабак А. І., Ворожбіт-Горбатюк В.В. (2022) Педагогічний університет як простір розвитку креативного мислення здобувача вищої освіти. «Грааль науки», 2021. №11. С. 489-491. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.24.12.2021.088>
5. Larraz-Rabanos N. (2021). Development of Creative Thinking Skills in the Teaching-Learning Process, Teacher Education – New Perspectives, Ulas Kayapinar, IntechOpen. <https://doi.org/10.5772/intechopen.97780>

***КОВАЛЬЧУК Володимир Володимирович,
ДОЛИНСЬКА Людмила Василівна***

**КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДЛЯ ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОСТІ
СТУДЕНТІВ У ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ**

Еволюція науки у ХХ столітті призвела до відкриття і накопичення величезної кількості оригінальних фактів і зведень з різноманітних галузей життя, поставивши людство перед необхідністю їх систематизації. Прогрес науки породжує складнощі засвоєння її досягнень наступними поколіннями, виявляючи при цьому неефективність переважної кількості існуючих на сьогодні методів навчання. Тому раціональне пізнання має бути системним: складатися з низки послідовних розумових операцій, формуючи пізнавальну систему того, хто навчається, задля адекватно-об'єктивного відображення реальності. Отже, надзвичайно важливою проблемою наразі є формування у суб'єкта навчання власної системи навчання. З нашої точки зору це дозволить самостійно з'ясувати сутність механізмів об'єднання певної множини даних у єдине дерево знань у

КЕРНАС Андрій В'ячеславович Психолого-педагогічні аспекти розвитку творчих здібностей у студентської молоді	192
КИРИЄНКО Олена Олександрівна Розвиток креативності у майбутніх учителів біології як одна з умов успішного формування їх професійної компетентності	194
КІРДАН Олена Анатоліївна Наукові підходи до визначення сутності та змісту креативності майбутніх викладачів	198
КНЯЖЕВА Ірина Анатоліївна Актуальні тенденції формування змісту педагогічних освітніх компонентів у ЗВО	201
КОВАЛЬОВА Тетяна Михайлівна Розвиток креативності як складової підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту	204
КОВАЛЬЧУК Володимир Володимирович, ДОЛИНСЬКА Людмила Василівна Концептуальний підхід для формування креативності студентів у педагогічному університеті	209
КОЙЧЕВА Тетяна Іванівна Креативність учителя як запорука його професійного становлення в умовах інноваційного освітнього середовища	218
КОКОТЄЄВА Анастасія Сергіївна Формування креативності у здобувачів вищої освіти	221
КОЛБІНА Людмила Анатоліївна Вплив інноваційних технологій на розвиток творчих здібностей учнів початкових класів	223
KOLESNICHENKO Olena Innovation Potential Of A Higher Education Teacher	226
КОЛІСНІЧЕНКО Наталя Миколаївна Креативність та соціальні інновації як ключовий елемент ефективного публічного управління	228
КОЛЬЧАК Валентина Андріївна, ТОДОРОВА Валентина Георгіївна Використання технологій креативного мислення у підготовці фахівців з фізичної культури і спорту	234
КОН Олена Олександрівна Розвиток креативного мислення молодших школярів засобами додатків GOOGLE	236
KONDRATIEVA Iryna Theories Of Creativity	238
КОНСТАНТИНОВ Дмитро Сергійович Креативне мислення тренера-викладача як інструмент формування психологічної стійкості та саморегуляції у дітей молодшого шкільного віку	241
КОСТЕНЮК Наталя Іванівна Формування креативності персоналу як джерела інноваційного потенціалу організації	244
КОФІЖИУ Ганна Олексіївна Розвиток креативності в учнів старшої школи на уроках зарубіжної літератури	247
КОХАНСЬКА Світлана Володимирівна Розвиток креативного мислення на заняттях з музично-теоретичних дисциплін у майбутніх педагогів	250